

Zakaj moramo delati za enotno organizacijo vsega drž. uradništva?

Spomenica UJU, poštne organizacije in sekcije finančne kontrole, iznešena na občnem zboru Zveze drž. nameščenec v Sloveniji dne 25. septembra 1927.

Opredelevitev stališča napram javnosti.

Odbor Zveze, ki bo sestavljen na teh principih in na zavesti poedinah skupin, da so le del velike enotne stroke, bo resnični predstavnik vseh državnih uslužbenec in nosilec ideje vzajemnosti vsega državnega uslužbenstva na trdni bazi najtesnejše in najširše solidarnosti.

Zavedati se mora velike vloge in naloge, ki jo ima do javnega življenja sploh, ker stojimo pred velikimi cilji ozdravljenja naših javnih razmer, pri katerih pripada organizaciji državnih uslužbenec velika in važna naloga.

Zavedati se moramo, da nas vodi k ozdravljenju današnjih razmer edino pravo stališče moderne demokracije, ki bo poleg političnega parlamentarizma upoštevala tudi mišljenje strokovnih korporacij in organizacij in da nas vsaka druga pot vodi v nadaljnjo neizbežno pogubo.

Iz tega vidika se dobro zavedamo, da se zdrave organizacije vseh strok državnega uslužbenstva pravi blagoslov za narod in državo, zato jih mora vsa poštena javnost naravnost pozdravljati in podpirati. Iz te naravnosti zavesti in potrebe hočemo pospešiti utrditev strokovnih organizacij državnega uslužbenstva, ne samo v svrhu materialne borbe, ampak tudi v svrhu povzdiže poedinah strok državne uprave in strokovnega dela v prid celokupni družbi.

Ta idejni temelj daje vsem strokovnim organizacijam visoko vrednost za javno življenje, narod in državo, tako da jim ravno zaradi tega idejnega temelja nihče ne more oporekati nacionalnega in državnega pomena. Edino nestransko stanovsko strokovno organizacijo so sposobne s svojo privatno iniciativo in notranjo silo izboljšati tudi vso korupcijo in partizanstvo iz posameznih strok državne uprave in ozdraviti današnje razmere tega zla.

K skupnosti in v enotno fronto nas pa silijo tudi druge okolščine. Ne smemo namreč prezreti in si prikrivati specialno v naši agrarni državi seljaškega pokreta, ki se danes pojavlja še v tej ali oni obliki in ki mu ne odrekamo upravičenosti in tudi ne bodočnosti. Ne moremo pa prezreti ravno njegove nenaklonjenosti do uradnih vprišanj in moramo s tem dejstvom računati. Zato smatramo za nujno potrebno enotno organizacijo vsega državnega uslužbenstva v državi, in sicer ne zato, da bi se spustila v borbo s seljaškim pokretom, ker je to nepotrebno, marveč zato, da mu bo tvorila le protitež glede upravičenih zahtev uradniškega vprišanja ter s svojim delom dokazala, da so naša stremeljenja in naše delo v tesnem skladu z interesi naroda in vseh njegovih slojev. Zato hočemo delovati tudi proti vsem silam, ki odtegujejo danes državnega uslužbenca od te smeri in z vso silo delovati za njega osamosvojitve glede pravic v javnem življenju.

Strokovno in stanovsko organiziranje vseh strok državnega uslužbenstva je torej nujna potreba glede na perspektive in naloge, ki nas čakajo v bodočnosti; ravno tako je pa nujno potrebna enotna organizacija vseh strok državnega uslužbenstva v državi v svrhu obrambe pravnih in materialno eksistenčnih zahtev državnega uslužbenstva ter drugih ciljev, ki jih imamo in ki nas nujno silijo k vzajemnemu delu.

Istotako smatramo za nujno potrebno, da pripravimo na teh osnovah konsolidirane organizacije tla za kooperacijo državnega uslužbenstva s privatnimi javnimi nameščenici ter s sloji istega socialnega razreda v svrhu obrambe skupnih socialnih interesov.

Opredelevitev stališča do Glavnega Saveza.

Pozivamo Glavni Savez državnih nameščenec kraljevine SHS v Beogradu, da

V Ljubljani, dne 25. septembra 1927.

Za Udruženje jugoslovenskih učiteljev — Poverjeništvo Ljubljana:

A. Skulj s. r., t. č. predsednik. Kobal s. r., t. č. tajnik.

Za Oblastno organizacijo poštne, telegrafskih in telefonskih uslužbenec v Ljubljani:

Jos. Čampa s. r., t. č. predsednik. J. Ferluga s. r., t. č. tajnik.

Za Sekcijo Saveza finančne kontrole v Ljubljani:

D. Ozimič s. r., t. č. predsednik. Marinko s. r., t. č. tajnik.

LISTEK.

Ob desetletnici Krekove smrti.

8. oktobra 1917. je v Šent Janžu na Dolenjskem nenadno preminil dr. Janez Evangelist Krek. Mrtvega so ga našli na zemlji, vznak je ležal in strmel v nebo, kakor bi iskal v njem, kaj skriva prihodnost.

Janez Evangelist Krek je padel kot bojevnik. Vse njegovo življenje je bila borba, vse njegove velike sile so bile posvečene dvigu slovenskega kmeta, tlačnega skozi tisočletja do zadnjih dni.

Ko ni nihče imel smisla za jedro slovenskega rodu, ko ni bilo nikogar, ki bi dal slovenskemu malemu človeku roko v pomoč, tedaj je prišel novi mož iz Porenja in je stopil med naše delovno ljudstvo. S svo-

jevrsto in sistematično nadaljuje na okrepitvi centralne organizacije državnih nameščenec na osnovi zaključkov in statustov, sprejetih na kongresu v Zagrebu meseca decembra 1926. Vodstvo Glavnega Saveza naj polaga osobito pažnjo na to, da se vse določbe Saveznih statustov striktno izvajajo in pod nobenim pogojem ne kršijo ali obidejo.

Glavni Savez mora biti kulminacija vseh moralnih sil državnih nameščenec v naši državi, odkoder mora izhajati neusahljiva iniciativa vsemu organizacijskemu pokretu. Ta pokret pa mora obvladati glavne elemente, ki dajejo življensko zmožnost, upravičenost in sposobnost vsakemu javnemu udeleževanju, zlasti v demokratični in parlamentarni državi.

Kot take elemente smatramo: 1. Stanovsko-strokovno borbo, ki naj združuje na temelju stanovsko-razredne ideologije, zavesti in solidarnosti vse državne nameščenice v enotno in sistematično urejenih ter upravljenih organizacijskih edinicah, a pri tem naj izloča iz svojega in državno-upravnega telesa vse, kar je gnilo, sebično, nemoralno, koruptno in brez čuta za kolektivnost.

2. Socialno-ekonomsko borbo, ki naj izvede gospodarsko osamosvojitve državnih nameščenec potom lastnih socialno-ekonomskih ustanov, zadržug itd., ki jih je istotako treba postaviti na enotni sistem, združiti vso njihovo moč in jo zavestno ter smotreno podrediti svrham skupne organizacije.

3. Politično udeleževanje, ki naj izvede emancipacijo državnih nameščenec v tej smeri, da jih kot stan, ki ima služiti edino narodu in državi imajoč pred očmi samo objektivnost zakonov, osvobodijo in dvigne nad vse zablode dnevnih politično-strankarskih trenj in strasti. Disciplinirano organizirani državni nameščenici naj naslovi svoje intelektualne, moralne in materialne sile tudi v političnem pogledu na ideologijo svoje stanovsko-strokovne organizacije, da bo mogla uveljaviti svoje sile tudi na političnih in parlamentarnih tleh, ki so v parlamentarnih državah edino torišče, kjer morejo posamezni sloji naroda uspešno uveljavljati svoje moči in zahteve.

Opredelevitev stališča napram Zvezi državnih uslužbenec v Sloveniji.

Zvezi državnih nameščenec za Slovenijo je uspelo dvigniti v tem kratkem času od njenega zadnjega občnega zbora število svojega članstva na tako dostojno število, da si izdela danes lahko že tudi delovni program v gornjih pravicah, ker ima za tako delo že primerno armado za seboj.

Za nujno potrebno pa smatramo, da izvede tudi ostali delovni program, ki si ga je zahtevalo že za prošlo poslovno dobo, to je, da s svojim vplivom izvede predvsem zedinjenje različnih majhnih in razčlenjenih organizacij istih ali sorodnih strok v večje celote (kakor smo to naznačili z grupacijo organizacij in društev v I. točki te spomenice); da takoj osnuje in organizira svojo stalno pisarno; da izvede reorganizacijo organizacijskega tiska ter stavi v svoj delovni program tudi pospeševanje socialno-gospodarskih ustanov pri poedinah strokah, oziroma jih osnuje sama za one stroke in društva, ki takih ustanov še nimajo.

Tru spomenico, ki naj bi bila osnova za delovanje bodočega odbora Zveze, katerega bodo v tem pravcu podpirale podpisane in v to svrhu koalirane organizacije tudi z detaljnimi predlogi in z vsemi svojimi močmi, stavljam današnjemu občnemu zboru v osvojitve, ker smo uverjeni, da služi naša Zveza le na osnovi teh smeri, nč koristim svojega celokupnega članstva ter narodnega državnega in javnega življenja sploh.

jim velikim srcem in s svojimi sijajnimi zmožnostmi se je vrgel v boj, da se dvignejo k luči tisti, ki smo jih prej komaj poznali. Ko je bil spisal svoje »Črne bukve kmečkega stanu«, ni še nihče slutil prihoda novega časa. Res so že tedaj zasovražili apostola, a da prinaša novo dobo, niso čutili. Slovenski kmet se je zdrnil in je stopil naprej in vsi njegovi nasprotniki mu niso mogli ustavi vjeti koraka. Bil je Evangelist, ki ga je vodil, ki ga je priključil v našo zgodovino. In večer našega malega kmeta je stopal slovenski delavec, doletel nepoznan in brez imena. Dvignilo se je združništvo na Slovenskem, pričlenilo se je novo gospodarstvo, čigar namen je bil odstraniti in vsaj zmanjšati izkoriščanje.

Nov dih je zavel po naši zemlji, prvič po dolgih vekih je spet oživila misel osamosvojenja. Iz gospodarskega dviga je rastle novo življenje, prihajal je preporod. Naraščala sta samozavest in ponos, sloven-

Učiteljski pravnik.

—Š Všetnje službenih let pomožnim učiteljem za napredovanje in pokojnino. Ministrstvo prosvete kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca Odeljenje za Osnovno Nastavo. O. N. br. 39.849, 23/6. 1927 go. Beograd. Na pitanje ovog Ministarstva kako se ima računati vreme službe onim učiteljskim licima, koja so počela služiti s nepotpunom kvalifikacijom, Ministarstvo Pravde svojim aktom od 17. juna 1927, br. 18.743 priobćilo je, da je centralna komisija za izvrševanje zakona o činovnicama po ovom predmetu dala objašnjenje: Lice, koje je zbog nedostatka propisne kvalifikacije bilo predhodno pomoćni učitelj 3. kategorije, pa docnije ispuni uslove za stalnog učitelja 2. kategorije, ima da se iz 3. u 2. kat. prevede po odredbama čl. 64. in 65. zakona o činovnicama, a kad se to učini, onda mu se naknadno ima da računa sva dotedanja državna aktivna služba, bez obzira na njen karakter kako za osnovnu tako i za položajnu platu.

—Š Izpremembe v uredbi o krajnjih in oblastnih šolskih odborih. Do končne revizije uredbe o krajnjih in oblastnih šolskih odborih se ta spremeni v toliko, da se glasi: čl. 3. zadnja al. Če je več oseb, ki prihajajo po svojem položaju v poštve za ta krajevni šolski odbor, potem vstopi vanj moški najstarejši po činu. Čl. 7. b se glasi: V začetku meseca maja vsakega leta vrši vpis sposobnih šolskih obvezancev na podlagi zdravniškega pregleda in po spisku živih otrok, ki jih vodijo verske oblasti in se briga, da se v šolo vpišejo vsi otroci obeh spolov, ki so po obstoječih zakonih obvezani obiskovati šolo. Čl. 7. g se glasi: Vsako leto se sestavlja proračun za vzdrževanje šole v bodočem šolskem letu, ki se ga pošlje oblastnemu šolskemu odboru do konca oktobra v odobritev. (O. N. br. 2838 od 12. maja 1927).

—Š Okrožni zdravnik kot član krajnega šolskega odbora. Na vprašanje, ali more biti distriktni (okrožni) zdravnik član krajnega šolskega odbora v smislu čl. 3. tč. c. uredbe o krajnjih in oblastnih šolskih odborih od dne 2. maja 1927, O. N. br. 20.038, je izdal minister prosvete naslednje tolmachenje: Ker Slovenija razen v mestih ne pozna ustanove občinskih zdravnikov, marveč le distriktno (okrožno) zdravniško, ki opravlja zdravniško službo v več občinah, vključno v občini, v kateri imajo svoj sedež, se more tak distriktni zdravnik smatrati tudi za občinskega zdravnika občine, kjer ima sedež. Iz tega razloga je distriktni (okrožni) zdravnik v smislu čl. 3. tč. c. cit. uredbe član krajnega šolskega odbora v občini, v kateri ima sedež, ne pa tudi v krajevnih šolskih odborih občin, za katere tudi vrši zdravniško službo. Ob končni reviziji uredbe se bo to v njej tudi posebej poudarilo. Samo po sebi je umevno, da je član dotičnega krajnega šolskega odbora občinski zdravnik (mestni fizik), ki je nastavljen od občine, ne more pa biti njegov član sreski zdravnik, ki mu je po njegovem zvanju skrb za šolsko zdravstvo v vsem srezu.

—Š Ostavka na državno službo. Po čl. 131. uradniškega zakona prestane služba po službeni volji (čl. 134.), če poda pismeno ostavko na državno službo, ali če zaprosi za upokojitve (čl. 141.). Glasom čl. 135. uradniškega zakona izda odločbo o prestopu službe kralj odnosno pristojni minister. Po prestopu službe ne sme uslužbenec sam zapustiti službe, nego mora biti pristojno razrešen. (Kar se zamore zgoditi šele po odobritvi ostavke). Na to določilo čl. 135. odst. 4. ponovno opozarjamo tovariše (ice) v izogib posledicam iz čl. 133/7 v zvezi s čl. 4. odst. 4. uradniškega zakona.

—Š Službena doba. Učiteljem (icam) novincem se šteje v službeno dobo čas od dneva, s katerim jim je nakazana plača po čl. 106. uradniškega zakona, t. j. od dneva sprejema v državno službo, odnosno od nastopa službe (če se to izvrši po 15 dneh od dneva sprejema). To je upoštevati pri izstavitvi uverjenja o službeni dobi.

Splošne vesti.

ZA DELOVNO SOLO.

Ped. krožek v Mariboru in odsek pov. UJU za reformo osnovne šole naznanjata, da se prireditev »Za delovno šolo« z zborovanji učiteljskih društev za mesto Maribor in za okolico ne more radi nastalih zaprek vršiti dne 8., 9. in 10. oktobra, ampak da se prelaga na soboto, nedeljo, in ponedeljek teden dni pozneje, to je na dan 15., 16. in 17. oktobra z istim vzporedom in v istih prostorih. Odbor.

PAR BESEDI O NAMEŠČANJH IN PREMESTANJH!

V zadnjem času opažamo, da se vedno manj mest razpisuje v stalno nameščanje.

Ako je to samo prehodno, bi se dalo morda še kako zagovarjati in opravičiti z obilico dela in z nujnostjo nameščanja. Če se pa to godi namenoma od zgoraj, da postane naša stalnost še bolj nestalna, kakor je že sedaj, potem pa moramo odločno ugovarjati. Zakaj na po razpisu pridobljenem mestu se počuti učitelj vse drugače in bolj sigurnega, kakor pa sicer. Tudi moramo odločno zahtevati razpise vseh mest radi tega, da je vsemu učiteljsstvu dana možnost potegovati se za mesta. Na ta način se uprava izogne tudi očitkom, da postopa pristransko.

Mnogo premestitev se izvrši na lastno prošnjo po § 71. Vemo, da je prosvetna uprava — kateri moramo priznati, da je odločno proti uporabljanju tega zloglasnega § na tak način, kakor se je prakticiralo še pred kratkim — vsled razmer prisiljena k takemu postopanju. Saj ni kreditov za selitev, potrebe so pa marsikje nujne in velike in mnogim tovarišem in tovarišicam je bilo res ustrezno tudi s tako premestitvijo. Kljub temu pa moramo vztrajati na svojem principijelnem stališču, da se take premestitve ne vrše, ker je z njimi na široko odprta pot pristranosti in partizanstvu. Ob enem pa se s takimi premestitvami učiteljsstvu krha po zakonu zajamčena pravica do povrnitve selitvenih stroškov.

To velja prav tako za ljubljansko, kakor za mariborsko oblast.

Sploh je s personalijami velik križ, bodisi pri oblasti, kakor tudi v organizaciji. Vsem ljudem se ne more ustreči, vse šole — tudi hribovske — pa morajo imeti svoje učiteljske.

V povojni dobi pa so se po krivdi razmer zajedle personalije globoko v telo organizacije, dasi organizacije — vsaj v ozemlju sedanje mariborske oblasti — niso imele nikdar posla s personalijami.

To je nezdav povojni pojav, katerega moramo čimprej odpraviti. Krive so ga oblasti same, krivdo na njem pa nosi tudi učiteljsvo.

Kadar bodo oblasti postopale pri podeljevanju mest strogo stvarno in objektivno in bode učiteljsvo to tudi samo uvidelo, bode izginil ta madež sam od sebi.

Priznati si moramo, da smo tudi v tem oziru na poti ozdravljenja. Če pa kdo misli, da je organizacija za to tu, da mu preskrbi ugodno mesto, je boljše za organizacijo, da jo kratkoma zapusti. —ski.

PO RAZSIRJENJU ŠOL IN IMENOVANJH V MARIBORSKI OBLASTI.

Začetek šolskega leta je srečno za nami. Upravičeno so se oddahnili višji funkcionarji (nižji — žal — itak nimajo nobene besede) naše prosvetne uprave, učiteljsvo in tudi starši.

Zalostne izkušnje zadnjih let so pokazale, da je ravno začetkom šolskega leta vladal po naših šolah največji nered ne samo dneve in tedne, ampak celo mesece. Cela kopica učiteljsva je bilo navadno na razpoloženju, razredni pa — prazni. Imenovanja novincev so se vršila koncem oktobra, novembra in še celo decembra. Šele takole okrog Božiča smo imeli kolikor toliko ustajeno učiteljsvo, da se je zamoglo res delati brez večjih ovir in zaprek.

Letos pa vsaj tega nereda ni. Učiteljsvo ni na razpoloženju, vsi abiturijenti in abiturientinje imajo že svoja mesta, celo tisti, ki so imeli poizkušnje. Torej moremo letos v tem oziru zaznamovati lep napredek. To je treba tem bolj povdariti, ker so se upravni posli pri nas ravno letos silno pomnožili vsled redukcije razredov in učiteljsva v ljubljanski oblasti ter vsled otvoritve novih razredov in novih nameščenj v naši oblasti. In kdor ima kolikaj upogleda v sedanjí okosni in silno birokratični upravni sistem, mora priznati, da je vse to provzročilo zelo mnogo kompliciranega dela. Vse to delo pa se je le izvršilo kljub resnim oviram že kolikor toliko pred in v začetku šolskega leta in tudi splošno zadovoljivo. Da so se pri tako velikem številu razširitve šol, premeščanj ter novih nameščenj zgodile tu pa tam napake (n. pr. imenovanja in pozivi za nastop službe v političnih listih) in se ni moglo vsakemu v vsem ustreči, je menda jasno in razumljivo za misleče ljudi.

Redukcije razredov in učiteljsva so napravile v ljubljanski oblasti mnogo nevolje, pri nas pa veliko dela, a malo veselja in zadovoljstva. Krivi so jih bili tisti, kateri so jim dali povod za otvoritvi novih razredov in z nastavitvijo učnih oseb tam, kjer ni bilo zadosti stvarne potrebe. Zakaj vsa ko nestvarno postopanje se prej ali slej mašuje. Tako je bilo, je in bode povsod.

borbo, da reši vse, da reši ali propade sam. Sredi svetovne vojne je sklical svoje vrste na novo pot, saj je videl, da je preteklo preveč krvi. Izkrjaveli smo bili takrat, preveč grobov je vpilo v nebo. Tedaj je bila ura in Krek jo je čul. Strnil je vrste tlačnih njih daleč preko slovenskih mej na naš jug in je klical k uporu. Kakor je bil že davno prej pripravil čas, ki je imel priti, takoj je zdaj zaklical, da se odločuje naša usoda. Bolan in slab je še zadnjič vstal ter nam je pokazal rešitev. Mejniki je postavil v zgodovino jugoslovenstva. In ko je v onih dneh pisal svojo oporoko, je tudi že zmagoval.

Zmagoval je, a zmage ni več doživel. Veliki bojevnik je padel, predno je videl uresničenje svojih ciljev. Strmeč v nebo je morda v svoji zadnji uri razkril skrivnost, ki je danes resnica.

Sedaj se je Krek zopet dvignil. A bil je večji in silnejši kot kdaj prej. Kar je zgradil, je bilo v nevarnosti in se je rušilo. Veliki bojevnik je to videl in se je vrgel v

In prav tako je bilo tudi pri teh redukcijah. Obžalovati je le, da so se redukcije tokrat masovale ne na pravih krivcih, ampak nad nedolžnimi, t. j. nad posameznimi učnimi osebami, ki niso imele nobenih stikov s svojo ječasnimi nepotrebnimi razširitvami.

V naši oblasti pa se je izvršilo razširjenje šol in ustanovitev novih paralel in razredov kar »en gros« in skoro kar čez noč. Tega napredka bi morali biti pravzaprav veseli. Saj je skoro vsaka druga šola dobila nov razred. In vendar ne moremo biti povsem zadovoljni!

Znano je, da stoji šolstvo v mariborski oblasti že od nekdaj razmeroma na dokaj visoki stopnji. Res je, da v vojnem času ni napredovalo. Tudi povojne razmere so take, da ga niso bogzna kako pospeševale. Kljub vsemu temu pa še vendar nismo bili tako nizko, da bi bilo potreba kar naenkrat otvoriti nad 150 novih razredov, tako da je bila skoro vsaka druga šola deležna te dobrote. Dasi število otrok narašča zlasti zadnja leta, je vendar potreba računati z raznimi olajšavami, oproščenji in z nerednim obiskom vsled dela in vremenskih pojavov. Marsikje je bilo nemogoče izvršiti v tako kratkem času vse priprave za otvoritev novega razreda. In dasi je ljudstvo splošno naklonjeno šoli, vendar so razširitve v mnogih krajih naletale na odpor in se bodo morale brez dvomno ukiniti tam, kjer ni zadostnih stvarnih razlogov za njihov nadaljnji obstoj. Ako pa bi se bile izvršile predvarno in stopnjeno, bi vsega tega ne bilo. In zoper boje tisti, ki bodo pri tem trpel neupravičeno — učitelj.

Z razširjevanjem in nameščanjem se je šlo celo tako daleč, da je zmanjkalo učnih oseb, in je še danes lepo število razredov nezasedenih na takih šolah, kjer razredi že obstojajo in so tudi neobhodno potrebni. Pri tem pa moramo upoštevati, da danes še vedno službujejo 35-letniki, ki imajo že polno službeno dobo. Ti bodo brez dvoma morali v kratkem oditi, in potem bo potreba še večja.

Hren.
— **Upravitelj.** Ministrstvo prosvete je na našo intervencijo odločilo: 1. da ostane glede učne obveznosti šolskih upraviteljev še v nadalje v veljavi predpis ministrstva prosvete O. N. br. 38.489/27.; 2. ugodilo pa je, da se predpis izmenja v toliko, da je glede nadomeščanja obolelega učiteljskega postopati v smislu dosedanjih v območju ljubljanske oblasti veljavnih predpisov.

— **Ukinjeni in novi razredi.** Vse razrede, ki so bili v šolskem letu 1927./28. ukinjeni ali na novo tvorjeni, je po odloku prosvetnega inspektorja javiti prosvetnemu oddelku. Javiti je tudi razrede, ki so bili ukinjeni, a s posebnim odlokom ponovno vzpostavljeni.

— **Kakor smo razvideli iz dopisov vzdržujejo neke liste naši člani,** kar moramo posebej ugotoviti.

— **Projekt o reviziji uradniškega zakona** je izšel v »Poštnem Glasniku« in smo ga razposlali vsem predsednikom okrajnih učiteljskih društev.

— **Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani:** Kolodvorska ulica 7 ima v zalogi več žepnih koledarjev za leto 1925. in 1926. Koledarji imajo bogato vsebino strokovnih člankov iz vseh kmetijskih panog, merjenje lesa, preračunavanje itd. Zadruga pošlje koledar brezplačno vsem učencem ponavljalnih ali kmetijsko-nadaljevalnih šol, ako pošljejo znamko za 1 Din za poštino. Tovariši upravitelji, pojdite učencem na roke in naročite koledarje skupno.

— **Pažnja na šolsko dolžnost.** Ker so obiskovalna spričevala za sprejem v srednjo šolo ukinjena, dobijo učenci ob pristopu v srednjo ali meščansko šolo izkaz o šolskem napredku. Ker pa velja ta za 8 let in ker mora voditi osnovna šola evidenco otrok do njihovega 14. leta, morajo ravnateljstva srednjih in meščanskih šol vrniti osnovni šoli izkaze tekom enega meseca po sprejemu učenca na njihov zavod.

— **Narodne noše** so bile zopet videti posebno lepe ob priliki jenske razstave v Ljubljani. Razveseljivo je, da se je udeležilo te lepe revije tudi več tovarišic, ki so do dobile diplome. To povedano na uho. Dalje bi rad zaupal še eno skrivnost. Prihodnje leto bo velika moda »Slovenska dečeva«. Posebne vrste blago se bo dobilo le pri eni tvrdki, ki bo obenem izdelala »dečve« za naravnost smešno nizko ceno, če bode prigrasov dovolj. Na eno opozarjam. Kmečka dekleta posnemajo dandanes mestno modo in nošo in ob nedeljah je obrnjenih na stotine oči na toaletne gospodinje učiteljice. Prav tako jo opazujejo tudi ob delavnikih in kmečke mojškerce hitro kaj odgledajo in posnamejo. Če bodo nosile gospodične »dečve«, jih bodo nosile tudi kmečke žene. Verujte, da ima učiteljica v tem pogledu velikanske zasluge, ali velik greh. Sedaj pa kakor hočete? Več že izveste. Tov. pozdravi!

Božo.
— **Razstavo čipkarskih izdelkov** priredi ob priliki učiteljskega zborovanja tov. B. Račić iz Ljubljane v Kamniku dne 5. oktobra 1927 na deški osnovni šoli. Tem potom opozarjamo vsa društva, ki hočejo videti prelepo propagandno razstavo Drž. osred. zavoda za žen. dom. obrt v Ljubljani, naj se obrnejo na zavod od tov. Račića, ki rad ustreže društvom in ima ob tej priliki informativno predavanje o čipkarstvu.

— **Rokotvorni pouk v delovni šoli.** »Učiteljski Tovariš« je dne 22. septembra prinesel članek, v katerem pisec opozarja na strokovno temeljito sestavljen knjižico: »Rokotvorni pouk v delovni šoli«, spisal A. Novak. Kdor je to knjigo natančno pregledal, lahko reče, da je pisec članka povedal mnenje nas mnogih in nam govoril iz srca. Razveselili smo se te izdaje, saj

smo večina še vsi začetniki na polju delovne šole in prav ta knjiga nas bo lepo upeljala v ta pouk. Nobena učiteljska knjižnica bi ne smela biti brez nje, na večerrednicah morda po par izvodom. Zanimati bi se morali za to praktično in res potrebno knjigo zlasti upraviteljskega, ne pa morda neprečitane kratkoma vrtni avtorju, a na šoli pa ostane učiteljsko, ki je brez vsake prakse, brez navodila za delovno šolo in rokotvorni pouk. Ni čuda potem, da učiteljsvo ne gre z veseljem na delo, da celo boji se ga. Ker je cena te knjižice, ki jo bomo tako vsestransko lahko rabili pri pouku v delovni šoli, res nizka (25 Din), bi bilo pametno, da si jo nabavi vsak tovariš(ica) za svojo knjižnico, ker jo lahko vzame potem v roke, kadarkoli se mu zljubi.

A. K.
— **Otvoritev nove šole v Bevkah pri Vrhniki.** Nova šola se bo otvorila dne 16. oktobra 1927. Prireditelj bo celodnevna, in sicer: 1. ob 10. uri sv. maša. 2. Otvoritev šole. 3. Blagoslovitev. 4. Pogostitev šolarjev. 5. Obed. 6. ob 14. uri šolska veselica. — Vlak iz Ljubljane, odhod ob 7.48, do Loga in Drenov grida. Za obed bo preskrbljeno in naj se vsak udeleženec, ki reflektira na obed, javi z dopisnico upravi šole. Da ne bo zmede je vpsolati te prijave zadnji čas do četrta, t. j. 13. oktobra 1927. Vabimo vse p. n. tovariše(ice), da prihite ta dan med nas. Prireditelj ob vsakem vremenu.

Uprava šole.
— **Usposobljenostne preizkušnje** za osnovne šole se prične na državnem moškem učiteljskem v Ljubljani dne 4. novembra 1927 ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje za pričetek usposobljenostnih preizkušenj se naj predložijo po običajni uradni poti pravočasno pristojnemu sreskemu šolskemu nadzorniku, da bodo najkasneje do dne 20. oktobra v rokah izpraševalne komisije. Kdor bi ne bil pripuščten, bo pravočasno obveščen; posebna vabila k izpitu se ne bodo pošiljala. — **Izpraševalna komisija** za osnovne in njim sorodne šole v Ljubljani.

— **Usposobljenostni izpiti za osnovne šole** se prične na državnem moškem učiteljskem v Mariboru dne 3. novembra t. l. ob 8. uri. Pravilno opremljene prošnje se naj predložijo uradnim potom, tako da jih komisija dobi vsaj do 20. oktobra t. l. v roke. Kdor ne bi bil pripuščten, bo pravočasno obveščen. Posebnih vabil komisija ne bo pošiljala. **Predsednik komisije.**

— **Z ozirom na našo notico v »Učit. Tov.«** od 2. julija 1927 »Okr. učit. dr. v Ljubljani« smo prejeli informacijo, da je bila poslana uredništvu brez vednosti predsednikov ter po njegovi izjavi poročilo, ki ga križirala dopisnik, odgovarja glede zbor. gor. dr. istini ter se je neosnovano žalilo našega člana, ki je poslal notico v »Jutro«.

— **Diplomski izpiti.** Na Višji pedagoški šoli v Beogradu se prične diplomski izpiti dne 10. oktobra, a na Višji pedagoški šoli v Zagrebu pa dne 17. oktobra ob 8. uri zjutraj.

— **Zahvala.** Učiteljsvo deklishe osnovne šole v Trbovljah je poslalo 100 Din v posreženje spomina gospe dr. Čerinove za Učiteljski konvikt v Ljubljani. Iskreno zahvaljujem! — **Josip Kobal.** blagajnik.

— **Iz srednjih šol odpušteni učenci.** Po koncu drugega trimesečja odpuščajajo iz srednjih šol nesposobne učence. Ker ostanejo ti do konca šolskega leta radi izpita učenci srednje šole, se jih v tem času ne sme sprejeti na osnovno šolo, ker bi bili sicer istočasno učenci dveh zavodov.

— **Tiskovna založba v Mariboru** je izdala lično mladinski knjigo »Mali risar«, o kateri so podali naši pedagogi že svoječasno zelo ugodno mnenje. Ima blizu 100 risb z 200 zelo dovtipnimi in zelo duhovitimimi verzi. Knjiga je primerna za mladino, ki še ne pohađa v šolo, kakor tudi za mladino, ki je v prvem ali v drugem šolskem letu. Črke so velike in lahko čitljive. Papir je najboljši karton. Knjiga stane s poštnino vred 25 Din in jo toplo priporočamo. Te dni je založba razposlala na učiteljsvo knjige in smo uverjeni, da bo vsakdo knjigo obdržal.

Naporno duševno delo ubija!
Varujte zato živce!
Pijte rženo žitno kavo ŽIKO!

Pokret učiteljic.

— **Z V dne 16., 17. in 18. oktobra t. l.** se vrši skupščina »Narodnega ženskega Saveza kraljevine SHS« v Palacu pri Subotici. Na vzporedu so referati: 1. »O pacifizmu«, 2. »O vzgoji in reorganizaciji šolstva za žensko mladino«, 3. »O higijeni in šolju«. Za obravnavo vprašanja pod 2. točko so določene referentije, posebej za osnovne, meščanske šole in učiteljske, posebej za strokovne in srednje šole. Tovarišice, ki se nameravajo udeležiti skupščine, naj to javijo čim prej »Društvu učiteljic« ali katerikoli ženski organizaciji, ki je član Saveza, da dobe legitimacijo. Zaprošeno je dovoljenje znanizane vožnje in dopusta za udeležence.

— **Manifestacijski shod za žensko volilno pravico** prirede ženske organizacije na inicijativ »Ženskega pokreta« v Ljubljani, dne 9. oktobra t. l. ob 15. uri v Mestnem domu. Le s sodelovanjem žene v vsem javnem življenju se bo dvignil narod kulturno in gospodarsko; brez sodelovanja in brez vpliva na merodajnih mestih so učiteljice vezane roke kot vzgojiteljice naroda. Zato zavedne tovarišice ne bodo zamudile prilike, da v nedeljo skupno z drugimi ženami manifestirajo za žensko volilno pravico!

Samoizobraževalna akcija Pov. UJU.

— **O izobraževalnem tečaju v Ljubljani** je podal pri Ptujemskem učiteljskem društvu dne 17. septembra t. l. poročilo tov. Kmet. Iz vsega kar je povedal se je videlo, da je v tečaju z napeto pozornostjo sledil predavanjem in debatam, saj je podal par izvlečkov iz referatov, ki še nikjer niso bili natisnjeni. Vse poročilo je bilo vseskozi objektivno podano. Navzoči so se mu zahvalili z glasnim odobravanjem. — Poročilo tovarišice Mervičeve o izobraževalnem tečaju se je preložilo na prihodnje zborovanje.

Krožki. Tov. predsednik je nato poročal, kako so si tovariši zamislili na pokrajinski skupščini delovanje učiteljskega v krožkih.

Tukajšnje učiteljsko društvo bo zborovalo vsak drugi mesec, istotako se bodo sklicevali krožki vsak drugi mesec.

Kakor pri zborovanjih, bo tudi pri krožkih navzočnost učiteljskega obvezna.

Nato so se rajonirali posamezni krožki, katerih je v srežu šest ter so se določili sklicatelji istih.

— **Samoizobraževalni krožki v radovljiškem okraju.** Na zborovanju Radovljiškega društva dne 14. septembra t. l. na Jesenicah se je razvil razgovor o pedagoških krožkih, katerega so se udeležili tovariši (ice): Mrovlje, Pibrovce, Vider, Bratina, Schrotova in Zagar. Sklenilo se je, da se ustanovi dva krožka za radovljiški okraj, in sicer: Jeseniški in Radovljiški. Predsednikom sta bila izvoljena: za Jeseniški krožek tov. Mrovlje, za Radovljiškega pa tov. St. Zagar. Krožka zborujeta 12. oktobra 1927. Snov: Delovna šola po Blonskega knjigi »Arbeitschule«.

V svrhu proučevanja delovne šole se sprejme predlog tov. St. Zagarja, da si nabavi oba krožka knjigo: Blonski »Arbeitschule«; tov. Pibrovca pa se naprosi, da nasvetuje še druge knjige, ki bi se kupile v ta namen.

Razpisi služb.

— **Na šestrazredni deklisli osnovni šoli v Konjicah.** srez Konjice se razpisuje služba šolske upraviteljice v stalno namestitev. Prošnje je vložiti do dne 31. oktobra 1927. Podrobnosti glej v »Uradnem listu«.

Ferijalni Savez učiteljsva.

— **VIII. kongres 20.—23. avgusta v Novem Sadu.** Točno poročilo o poteku kongresa sem podal že v dnevnih meseca avgusta. V kratkem bi podal samo to, kar tangira nas učitelje. Na kongresu sem stalvil resoluciji: 1. Učiteljsvo ima svoje glavno poverjenstvo in vodi organizacijske posle direktno s »Centralo« v Beogradu, ker se je v praksi izkazalo za najboljšo. Podružnice odpadejo, ostala bi samo učiteljska poverjenstva v vsaki pokrajini. 2. Glavna zahteva pa bi bila, da nam F. S. prepusti eno kolonijo ob morju, v prvi vrsti na Bolu na Braču, kjer smo letovali že v teh počitnicah. Ob tej zahtevi je sklepal »U. odbor« 22. t. m., ki je v principu za učiteljsko kolonijo, samo do sedaj ne vemo katero. V kratkem času bo to rešeno in pričeli bomo z organiziranjem kolonije, kjer bo lahko letovalo trikrat po 15 dni skupno 450 učiteljev iz cele naše države. V upravo F. S. so bili izvoljeni zastopniki profesorjev in učiteljev. O nadaljnjih uspehih poročam, ko bodo naše zahteve popolnoma realizirane. — **Za F. S. U.: Slavko Mrovlje,** učitelj, gl. pov. in član Saveza, Suda, Jesenice, meščanska šola.

Društvena zborovanja UJU.

Vabila

— **OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA** bo zborovalo v soboto 15. oktobra t. l. ob 9. uri v dvorani Mestnega doma v Ljubljani s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo delegatov o pokrajinski in glavni skupščini. 2. Predsednikovo poročilo o seji širjega sveta. 3. Delitev društva v dve samostojni društvi, poročila tov. Keržišnik. 4. Slučajnosti. — **Odbor.**

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKI OKRAJ** ne zboruje 8. t. m. temveč v soboto 15. t. m. v kazinski dvorani in to na prošnjo pedag. krožka in odseka pov. UJU Ljubljana za reformo osnovne šole v Mariboru.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA POLSREZ LJUTOMER-GORNJA RADGONA** zboruje v soboto, dne 15. oktobra 1927 v Radincih. Dnevni red zborovanja: 1. Odboritev zapisnika o zadnjem zborovanju. 2. Rešitev došlih dopisov. 3. Razne šolske in stanovske zadeve. 4. Poročilo o glavni skupščini v Skoplju. 5. Poročilo o pokrajinski skupščini v Kranju. 6. Predlogi in nasveti. 7. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Poročila:

— **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ ŠMARJE-ROGATEC** je zborovalo dne 17. septembra 1927 v Rogatcu ob skoro polnočtevni udeležbi članstva.

Pred zborovanjem se je vršila odborova seja. Potem je tov. predsednik Josip Cencič pozdravil vse navzoče, posebno pa gosta g. med. Pertla ter nanovo pristopivše člane. Ti so: Ahtik Josipina, Duje Mirko, Luževič Jozefa, Macak Božena, Petrič Marica, Rakovšček Josip, Röck Marija. Izrekel

je tov. Matildi Leckerjevi sožalje radi smrti njene matere, čestital je tov. Ahtikovi na velikih uspehih, ki jih je žela za predavanja o priliki pokrajinske skupščine v Kranju ter pri izobraževalnem tečaju v Ljubljani. Poročal je o kretanju našega društva med počitnicami. a) Pokrajinske skupščine v Kranju so se udeležili: Jos. Cencič in Jos. Kivel kot delegata, tov. Zidar Verena prostovoljno ter tov. Ahtikova kot referentinja teme »Naša mati«. b) Glavne skupščine v Skoplju se iz gmotnih ozirov ni udeležil noben zastopnik našega društva. c) Izobraževalnega tečaja v Ljubljani se je udeležilo 5 članov: Jos. Kivel, Matilda Leckerjeva, Jos. Rakovšček in Ivanka Stražkova ter Jos. Ahtikova kot referentinja teme »Izvenšolsko delo učiteljic«. Končno je predsednik še na kratko obrazložil izid gospodarske afere pov. ter poročal o pomoči družini tov. Möderndorferja.

Dopisi: a) Vabilo Zveze državnih namučencev za Slovenijo k izrednemu običnemu zboru ter prošnja, naj društvo pošlje prvi obrok članarine. b) Vabilo Učiteljske tiskarne k pristopu v njeno zadrugo z deleži 250 Din. c) Poročilo pov. UJU v Ljubljani glede revizije zapisnika in računov. Članstvo je vzelo te dopise na znanje.

Predavanje. O samoizobraževalnem tečaju je poročala tov. Stražkova.

O »Sadjarstvu« je predaval tov. Pucelj ter nam svoj obširni in velezanimivi referat ponazoril z lepimi risbami. Članstvo je pazno poslušalo ter se predavatelju živahno zahvalilo.

Določitev članarine. Sklene se, da bodo člani v novi poslovni dobi plačali 170 Din letne članarine.

Slučajnosti.

Prihodnje zborovanje in občni zbor bo 8. novembra 1927 v Rogatcu.

— **SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ MURSKA SOBOTA** je zborovalo 24. septembra v Murski Soboti. Izmed 76 članov je bilo navzočih 61. Na novo je vstopilo 11 članov in članice, vsled preselitve pa je izstopilo 8 članov.

Dopisi. Značilen je dopis bivše članice, ki je pred leti izstopila iz društva, ker ni marala plačevati članarine. Po treh letih službovanja v Dalmaciji je bila reducirana, sedaj pa prosi, da ji društvo finančno pomaga in ji preskrbi zopet službo v Sloveniji.

Sledila so poročila: O pokrajinski skupščini v Kranju in o glavni v Skoplju ter o izobraževalnem tečaju v Ljubljani. Prvi dve poročili je podal tov. Hočevar, slednje pa tov. Štubelj. Spodbujalo se je članstvo k intenzivni samoizobrazbi.

Delo v ped. didaktičnih krožkih naj se poglubi.

Po blagajniškem poročilu posnemamo, da je plačalo društvo vse obveznosti v pretečenem letu. Sprejet je bil važen sklep glede zaostankarjev. Z obžalovanjem se je vzela na znanje izjava nekega profesorja bivšega učitelja o učiteljsvu. Zalostno je, da se takim še izroča učiteljski naraščaj v vzgojo!

Glede drv za šolske upravitelje na državnih in verskih šolah se intervenira na pristojnih mestih.

Ugotovilo pa se je, da precejšen del učiteljskega v našem srežu še ni organiziran, po večini vsled brezbrzičnosti. Parasitov, ki bi radi živeli od dela drugih, ne maramo!

Odbor.

— **POROČILO O POTEKU UČITELJSKEGA ZBOROVANJA ZA SREZ LJUTOMER-GORNJA RADGONA**, ki se je vršilo dne 11. junija pri Sv. Jurju.

Prvo točko dnevnega reda sta tvorila praktična nastopa tov. Ivanjšiča in Zerjave.

1. Tov. Ivanjšič (6 razred, 6. 7. in 8. šol. leto). Tema: Lomljenje svetlobnih žarkov ob prehodu redkejših teles skozi gostejša. Praktični nastop je pokazal smernice, kako se izvaja princip delovne šole.

2. Tov. Zerjav (5 razred, 5. šol. leto). Tema: Kocka. Praktični nastop je pokazal način, kako je treba geometrijski pouk spraviti v sklad z rokotvornim poukom.

V govoru omenja tov. predsednik, da je naša stanovska organizacija krenila na novo pot, kar se osobito zadnji čas opaža. Organizacija se odslej ne bo bavila zgolj s stanovskimi vprašanji, ampak jedro nove smernice bodo tvorili tudi problemi o razmotiravanju raznih kulturnih vprašanj. Posebno razveseljivo je dejstvo, da je pričelo vodstvo organizacije v tem smislu delovati, kar nam potrjujejo zadnji čas razni članki tov. Skulja in drugih.

Člani društva postanejo tudi člani »Učiteljskega doma« s tem, da se poravna članarina za posameznika v znesku 20 Din.

Istotako se sklene, da postane naše društvo član »Učiteljskega zdraviliškega doma« v Rogaški Slatini. Zadrudni delež v znesku 250 Din nakaže tov. blagajničarka.

Tov. nadzornik poda kratko poročilo o »Uredbi novih krajevnih in oblastnih šolskih odborov« ter poročilo o raznih člankih iz »Narodne Prosvete«.

— **UČITELJSKO DRUŠTVO UJU ZA RADOVLJSKI OKRAJ** je zborovalo dne 14. septembra 1927 na osnovni šoli na Jesenicah. Pričetek ob 11. uri dopoldne.

Predsednik je podal a) poročilo o glavni skupščini v Skoplju, b) poročilo o seji širjega sosveta in c) o pokrajinski skupščini v Kranju ter č) poročilo o samoizobraževalnem tečaju v Ljubljani. Vsa poročila so bila soglasno sprejeta.

Tov. Mrovlje je podal poročilo o Ferijalnem sAvezu. Sprejet je bil predlog, da se drugo leto zopet dovoli učiteljska naselbina na otoku Braču.

Soglasno se sprejme predlog tov. Mrovljeta, da plača vsak član, kateri se brez tehtnega opravičila ne udeleži zborovanja, 10 Din družstvenega davka. Opravičilo je